

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

कृष्णायजुर्वेदीय आरण्यके
॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

ओं ॥

शं न॒स्तन्नो॒ मा हा॑सीत्।

ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥

॥ हरिः ओ(४)म् ॥

दे॒वा वै स॒त्रमा॑सत।

ऋद्धि॑परिमितं॒ यश॑स्कामाः।

ते॑ऽब्रुवन्।

यन्नः॑ प्रथ॒मं यश॑ ऋच्छात्।

सर्वे॑षां न॒स्तथ्स॒हास॒दिति॑।

तेषां॑ कुरुक्षेत्रं वेदि॑रासीत्।

तस्यै॑ खाण्ड॒वो दक्षिणार्ध॑ आसीत्।

तूर्ध्न॑मुत्तरार्धः।

प॒री॒णञ्जघ॑नार्धः।

म॒रुवं॑ उत्करः ॥ 1 ॥

तेषां॑ म॒खं वैष्ण॑वं यश॑ आर्च्छत्।

तन्न्य॑कामयत।

Please let us know of any errors in this text.

तेनापा॑क्रामत्।
तं दे॒वा अन्वा॑यन्।
यशो॑ऽवरु॑रुथ्समानाः।
तस्यान्वा॑गतस्य।
स॒व्याद्ध॑नुरजा॑यत।
दक्षि॑णादिष॑वः।
तस्मा॑दिषुध॒न्वं पु॑ण्यजन्म।
य॒ज्ञज॑न्मा॒ हि ॥ 2 ॥

तमेक॑गं॒ सन्त॑म्।
ब॒हवो॑ नाभ्य॑धृष्णुवन्।
तस्मा॑देक॑मिषुध॒न्विन॑म्।
ब॒हवो॑ऽनिषुध॒न्वा नाभि॑धृष्णुवन्ति।
सो॑ऽस्मयत।
एकं॑ मा॒ सन्तं॑ ब॒हवो॑ नाभ्य॑धर्षिषु॒रिति॑।
तस्य॑ सिष्मि॒याणस्य॑ तेजोऽपा॑क्रामत्।
तद्दे॒वा ओष॑धीषु॒ न्यमृ॑जुः।
ते श्या॒माका॑ अभवन्।
स्म॒याका॒ वै नामै॑ते ॥ 3 ॥

तथ्स्म॒याका॑नाग् स्मयाक॑त्वम्।
तस्मा॑द्दीक्षि॒तेना॑पि॒गृह्यं॑ स्मेत॒व्यम्॑।

तेज॑सो धृ॒त्यै॑ ।
स ध॒नुः॑ प्र॒तिष्क॑भ्या॒तिष्ठ॑त् ।
ता उ॑प॒दीका॑ अ॒ब्रुव॑न्वरं॑ वृ॒णाम॑है ।
अथ॑ व इ॒मग्ं र॑न्ध॒याम॑ ।
यत्र॑ क्वं च॒ खना॑म ।
तद॒पोऽभि॑तृ॒णदा॒मेति॑ ।
तस्मा॑दुप॒दीका॑ यत्र॒ क्वं च॒ खन॑न्ति ।
तद॒पोऽभि॑तृ॒न्दन्ति ॥ 4 ॥

वारै॑ वृ॒तग्ं ह्या॑साम् ।
तस्य॑ ज्याम॒प्याऽद॑न् ।
तस्य॑ ध॒नुर्वि॑प्र॒वमा॑ण॒ग्ं शि॒र उ॑द॒वर्त॑यत् ।
तद्द्या॑वा॒पृथि॒वी अ॒नुप्रा॑वर्तत ।
यत्प्रा॑वर्तत ।
तत्प्र॑व॒र्ग्यस्य॑ प्र॒वर्ग्य॑त्वम् ।
यद्घ्रां॑(४) इत्य॒पत॑त् ।
तद्ध॑र्मस्य॑ घ॒र्मत्व॑म् ।
म॒हतो॑ वी॒र्य॑म॒पप्त॑दिति॑ ।
तन्म॑हा॒वीर॑स्य॑ म॒हावी॑र॒त्वम् ॥ 5 ॥

यद॒स्यास्स॑म॒भर॑न् ।
तथ्स॒म्राज्ञ॑स्स॒म्राट्त्व॑म् ।

तग्ग् स्तृ॒तं दे॒वता॑स्त्रे॒धा व्य॑गृह्णत।
 अ॒ग्निः प्रा॑तस्स॒व॒नम्।
 इन्द्रो॒ माध्य॑न्दि॒न॒ग्ं स॒व॒नम्।
 विश्वे॑ दे॒वास्तृ॑तीयस॒व॒नम्।
 तेनाप॑शि॒र्ष्णा य॒ज्ञेन॒ यज॑मानाः।
 नाशि॑षोऽवा॒रु॑न्धत।
 न सु॑व॒र्गं लो॒कम॒भ्य॑जयन्।
 ते दे॒वा अ॒श्विना॑वब्रुवन् ॥ 6 ॥

भि॒षजौ॒ वै स्थः॑।
 इ॒दं य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः प्र॑ति॒धत्त॑मिति।
 ताव॑ब्रू॒तां वरं॑ वृणावहे।
 ग्रहं॑ ए॒व ना॒वत्रा॑पि गृह्यता॒मिति॑।
 ताभ्या॑मे॒तमा॑श्वि॒नम॑गृह्णन्।
 तावे॑तद्य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः प्र॑त्य॒धत्ता॑म्।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः।
 तेन॒ सशी॑र्ष्णा य॒ज्ञेन॒ यज॑मानाः।
 अवा॑शि॒षोऽरु॑न्धत।
 अ॒भि सु॑व॒र्गं लो॒कम॑जयन्।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यं प्र॑वृणक्ति।
 य॒ज्ञस्यै॒व तच्छि॑रः प्र॑ति॒दधा॑ति।

तेन॒ सशी॑र्षणा॒ यज्ञेन॒ यज॑मानः।
 अवा॒शिषो॑ रु॒न्धे।
 अ॒भि सु॒वर्गं॑ लो॒कं ज॑यति।
 तस्मा॑दिष॒ आ॑श्विनप्र॒वया॑ इव।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः ॥ 7 ॥

उ॒त्क॒रो ह्ये॑ते तृ॒न्दन्ति॑ महावी॒रत्व॑म॒ब्रुव॑न्नजयन्त्स॒प्त च॑ ॥ 1 ॥

सा॒वि॒त्रं जु॑होति॒ प्रसू॑त्यै।
 च॒तु॒र्गृ॒ही॒तेन॑ जुहोति।
 चतु॑ष्पादः प॒शवः॑।
 प॒शू॒नेवा॑व॒रुन्धे॑।
 चत॑स्रो दि॒शः।
 दि॒क्ष्वे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति।
 छ॒न्दाग्ं॑सि दे॒वेभ्यो॑ऽपा॑क्रामन्।
 नवो॑ऽभा॒गानि॑ ह॒व्यं व॑क्ष्याम॒ इति॑।
 तेभ्य॑ ए॒तच्च॑तु॒र्गृ॒ही॒तम॑धारयन्।
 पु॒रो॒नु॒वा॒क्या॑यै या॒ज्या॑यै ॥ 8 ॥

दे॒वता॑यै वषट्का॒राय॑।
 यच्च॑तु॒र्गृ॒ही॒तं जु॑होति।
 छ॒न्दाग्ं॑स्ये॒व तत्प्री॑णाति।
 तान्य॑स्य प्री॒तानि॑ दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑हन्ति।

ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
 होतव्यं दीक्षितस्य गृहा(३)इ
 न होतव्या(३)मिति।
 हविर्वै दीक्षितः।
 यज्जुहुयात्।
 हविष्कृतं यजमानमग्नौ प्रदध्यात्।
 यन्न जुहुयात् ॥ ९ ॥

यज्ञपरुरन्तरियात्।
 यजुरेव वदेत्।
 न हविष्कृतं यजमानमग्नौ प्रदधाति।
 न यज्ञपरुरन्तरैति।
 गायत्री छन्दागस्यत्यमन्यत।
 तस्यै वषट्कारोऽभ्यय्य शिरोऽच्छिनत्।
 तस्यै द्वेधा रसः पराऽपतत्।
 पृथिवीमर्धः प्राविशत्।
 पशूनर्धः।
 यः पृथिवीं प्राविशत् ॥ १० ॥

स खंदिरोऽभवत्।
 यः पशून्।
 सोऽजाम्।

यत्खा॑दिर्य॒भ्रिर्भ॒वति॑ ।
 छन्द॑सामे॒व रसे॑न य॒ज्ञस्य॑ शि॒रस्स॒म्भ॑रति ।
 यदौदु॑म्बरी ।
 ऊर्वा॑ उ॒दुम्बरः॑ ।
 ऊ॒र्जे॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रस्स॒म्भ॑रति ।
 यद्वै॑ण॒वी ।
 तेजो॑ वै वेणुः ॥ 11 ॥

तेज॑सै॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रस्स॒म्भ॑रति ।
 यद्वै॑कङ्क॒ती ।
 भा॑ ए॒वावरु॑न्धे ।
 दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒व इत्य॑भ्रि॒माद॑त्ते प्र॒सू॑त्यै ।
 अ॒श्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑मित्या॒ह ।
 अ॒श्विनो॑ हि दे॒वाना॑मध्व॒र्यू आस्ता॑म् ।
 पू॒ष्णो हस्ता॑भ्या॒मित्या॑ह॒ यत्यै॑ ।
 वज्रं॑ इ॒व वा॑ ए॒षा ।
 यद॑भ्रिः ।
 अ॒भ्रिर॑सि॒ नारि॑र॒सीत्या॑ह॒ शान्त्यै॑ ॥ 12 ॥

अ॒ध्वर॑कृ॒द्दे॒वेभ्य॑ इत्या॒ह ।
 य॒ज्ञो वा॑ अ॒ध्वरः॑ ।
 य॒ज्ञकृ॑द्दे॒वेभ्य॑ इति॒ वावै॑तदा॒ह ।

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत् इत्याह।
 ब्रह्मणैव यज्ञस्य शिरोच्छ्रैति।
 प्रैतु ब्रह्मणस्पतिरित्याह।
 प्रेत्यैव यज्ञस्य शिरोऽच्छ्रैति।
 प्रदेव्येतु सूनुतेत्याह।
 यज्ञो वै सूनुता॥
 अच्छ्रा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसमित्याह ॥ 13 ॥

पाङ्क्तो हि यज्ञः।
 देवा यज्ञं नयन्तु न इत्याह।
 देवानेव यज्ञनियः कुरुते।
 देवीं द्यावापृथिवीं अनु मे मग्ंसाथामित्याह।
 आभ्यामेवानुमतो यज्ञस्य शिरस्सम्भरति।
 ऋद्ध्य्यासमद्य मखस्य शिर इत्याह।
 यज्ञो वै मखः।
 ऋद्ध्य्यासमद्य यज्ञस्य शिर इति वावैतदाह।
 मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्ण इत्याह।
 निर्दिश्यैवैनद्धरति ॥ 14 ॥

त्रिर्हरति।
 त्रयं इमे लोकाः।
 एभ्य एव लोकेभ्यो यज्ञस्य शिरस्सम्भरति।

तूष्णीं चतुर्थं ह॑रति।
 अप॑रिमितादे॒व य॒ज्ञस्य॒ शिर॒स्सम्भ॑रति।
 मृ॒त्ख॒नाद॒ग्रे ह॑रति।
 तस्मा॑न्मृ॒त्ख॒नः क॑रु॒ण्यत॑मः।
 इय॒त्यग्रं॑ आसी॒रित्या॑ह।
 अ॒स्यामे॒वाछ॑म्बट्कारं य॒ज्ञस्य॒ शिर॒स्सम्भ॑रति।
 ऊ॒र्जं वा ए॒तगं॑ रसं पृथि॒व्या उ॑प॒दीका॒ उद्दि॑हन्ति ॥ 15 ॥

यद्व॒ल्मीक॑म्।
 यद्व॒ल्मीक॑व॒पा सं॒म्भारो॑ भवति।
 ऊ॒र्जमे॒व रसं॑ पृथि॒व्या अ॑व॒रुन्धे॑।
 अथो॒ श्रोत्र॑मे॒व।
 श्रोत्र॑ग्ग् ह्ये॒तत्पृथि॒व्याः।
 यद्व॒ल्मीकः॑।
 अ॒ब॒धिरो॑ भवति।
 य ए॒वं वेद॑।
 इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॒ वज्र॑मुद॒यच्छ॑त्।
 स यत्र॑ यत्र॒ प॒राक्र॑मत ॥ 16 ॥

तन्नाद्घ्निय॑त।
 स पू॒तीक॑स्त॒म्बे परा॑क्रमत।
 सोऽ॑द्घ्नियत।

सोऽब्रवीत्।
 ऊ॒तिं वै मेऽधा॒ इति॑।
 तदू॒तीका॑नामू॒तीक॒त्वम्।
 यदू॒तीका॒ भव॑न्ति।
 य॒ज्ञायै॒वोतिं॑ द॒धति॑।
 अ॒ग्नि॒जा अ॑सि प्र॒जाप॑ते॒ रेत॒ इत्या॑ह।
 य ए॒व रसः॑ प॒शून्प्रावि॑शत् ॥ 17 ॥

तमे॒वाव॑रुन्धे।
 प॒ञ्चै॒ते सं॑म्भारा भ॒वन्ति॑।
 पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः।
 यावा॑ने॒व य॒ज्ञः।
 तस्य॑ शि॒रस्स॑म्भ॒रति॑।
 यद्ग्रा॒म्याणां॑ प॒शूनां॑ च॒र्मणा॑ स॒म्भरे॑त्।
 ग्रा॒म्यान्प॒शूञ्छु॑चाऽर्प॑येत्।
 कृ॒ष्णाजि॒नेन॑ स॒म्भ॑रति।
 आ॒र॒ण्याने॒व प॒शूञ्छु॑चाऽर्प॑यति।
 तस्मा॑त्स॒माव॑त्प॒शूनां॑ प्र॒जाय॑मानानाम् ॥ 18 ॥

आ॒र॒ण्याः प॒शवः॑ कनी॑यागंसः।
 शु॒चा ह्यृ॑ताः।
 लो॒म॒तस्स॑म्भ॒रति॑।

अतो ह्यस्य मेध्यम्।
 परिगृह्यायन्ति।
 रक्षसामपहत्यै।
 बहवो हरन्ति।
 अपंचितिमेवास्मिन्दधति।
 उद्धते सिकतोपोप्ते परिश्रिते निदधति शान्त्यै।
 मदन्तीभिरुपसृजति ॥ 19 ॥

तेजं एवास्मिन्दधाति।
 मधुं त्वा मधुला करोत्वित्याह।
 ब्रह्मणैवास्मिन्तेजो दधाति।
 यद्ग्राम्याणां पात्राणां कपालैस्सगं सृजेत्।
 ग्राम्याणि पात्राणि शुचाऽर्पयेत्।
 अर्मकपालैस्सगं सृजति।
 एतानि वा अनुपजीवनीयानि।
 तान्येव शुचाऽर्पयति।
 शर्कराभिस्सगंसृजति धृत्यै।
 अथो शन्त्वाय।
 अजलोमैस्सगं सृजति।
 एषा वा अग्नेः प्रिया तनूः।
 यदजा।

प्रि॒य॒यै॒वैनं॑ त॒नु॒वा॒ स॒गं॑ सृ॒जति॑ ।

अथो॑ ते॒जसा॑ ।

कृ॒ष्णा॒जि॒नस्य॑ लो॒मं॒भि॒स्स॒गं॑ सृ॒जति॑ ।

य॒ज्ञो वै कृ॑ष्णाजि॒नम् ।

य॒ज्ञे॒नै॒व य॒ज्ञं॑ स॒गं॑ सृ॒जति॑ ॥ 20 ॥

या॒ज्या॒यै न जु॑हु॒याद॒वि॒श॒द्वे॒णु॒श्शान्त्यै॑
 प॒ङ्क्ति॑रा॒ध॒स॒मित्या॑ह॒ हर॑ति दि॒हन्ति॑
 प॒रा॒क्र॒म॒ता॒वि॒श॒त्प्र॒जा॒य॒मा॒ना॒ना॒गं॑
 सृ॒जति॑ श॒न्त्वा॒या॒ष्टौ च॑ ॥ 2 ॥

परि॑श्रिते करोति ।

ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सस्य॑ परि॑गृहीत्यै ।

न कु॒र्वन्न॑भि प्रा॑ण्यात् ।

यत्कु॒र्वन्न॑भि प्रा॑ण्यात् ।

प्रा॒णाञ्छु॒चाऽर्प॑येत् ।

अ॒प॒हा॒य प्रा॑णिति ।

प्रा॒णानां॑ गोपी॒थाय॑ ।

न प्र॑व॒र्ग्यं चा॒दि॒त्यं चा॒न्त॑रे॒यात् ।

यद॑न्त॒रे॒यात् ।

दु॒श्च॒र्मा॑ स्यात् ॥ 21 ॥

तस्मा॑न्ना॒न्त॒रा॒य्य॑म् ।

आ॒त्म॒नो॑ गोपी॒थाय॑ ।

वेणु॑ना करोति।
 तेजो॑ वै वेणुः॑।
 तेजः॑ प्रव॒र्ग्यः॑।
 तेज॑सैव तेज॒स्सम॑र्धयति।
 म॒खस्य॑ शिरो॒ऽसीत्या॑ह।
 य॒ज्ञो वै म॒खः।
 तस्यै॒तच्छि॑रः।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः ॥ 22 ॥

तस्मा॑दे॒वमा॑ह।
 य॒ज्ञस्य॑ प॒दे स्थ॑ इत्या॑ह।
 य॒ज्ञस्य॑ ह्ये॒ते प॒दे।
 अथो॑ प्र॒तिष्ठि॑त्यै।
 गा॒य॒त्रेण॑ त्वा॒ छन्द॑सा करो॒मीत्या॑ह।
 छन्दो॑भिरे॒वैनं॑ करोति।
 त्र्यु॑द्धिं करोति।
 त्रयं॑ इ॒मे लो॒काः।
 ए॒षां लो॒काना॑मा॒स्यै॑।
 छन्दो॑भिः करोति ॥ 23 ॥

वी॒र्यं॑ वै छन्दा॑गंसि।
 वी॒र्ये॑णै॒वैनं॑ करोति।

यजु॑षा॒ बिलं॑ करोति॒ व्यावृ॑त्त्यै।
 इय॑न्तं करोति।
 प्र॒जाप॑तिना यज्ञ॒मुखेन॑ संमितम्।
 इय॑न्तं करोति।
 य॒ज्ञप॒रुषा॑ संमितम्।
 इय॑न्तं करोति।
 ए॒ताव॑द्वै पुरु॒षे वी॒र्यम्॑।
 वी॒र्यसं॑मितम् ॥ 24 ॥

अप॑रिमितं करोति।
 अप॑रिमित॒स्याव॑रुद्ध्यै।
 प॒रिग्री॑वं करोति॒ धृत्यै॑।
 सूर्य॑स्य॒ हर॑सा श्रा॒येत्या॑ह।
 य॒था य॒जुरे॒वैतत्।
 अ॒श्वश॒केन॑ धूपयति।
 प्रा॒जाप॒त्यो वा अश्व॑स्सयोनि॒त्वाय॑।
 वृ॒ष्णो अश्व॑स्य नि॒ष्पद॑सीत्या॑ह।
 अ॒सौ वा आ॑दि॒त्यो वृषा॑ऽश्वः।
 तस्य॑ छ॒न्दाग्ं॑सि नि॒ष्पत् ॥ 25 ॥

छ॒न्दोभि॑रे॒वैनं॑ धूपयति।
 अ॒र्चिषे॑ त्वा शो॒चिषे॑ त्वेत्या॑ह।

तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्दधाति।
 वा॒रु॒णोऽभी॑द्धः।
 मै॒त्रियो॑पैति॒ शान्त्यै॑।
 सिद्ध्यै॒ त्वेत्या॑ह।
 य॒था॒ य॒जुरे॒वैतत्।
 दे॒वस्त्वा॑ सवि॒तोद्व॑प॒त्वित्या॑ह।
 स॒वि॒तृप्र॑सूत ए॒वैनं॑ ब्रह्म॒णा
 दे॒वता॑भि॒रुद्व॑पति।
 अप॑द्यमानः पृथि॒व्यामाशा॑
 दि॒श आ॑पृणे॒त्याह॑ ॥ 26 ॥

तस्मा॑द॒ग्निस्सर्वा॑ दि॒शोऽनु॑विभाति।
 उत्ति॑ष्ठ बृ॒हन्भ॑वो॒र्ध्वस्ति॑ष्ठ
 ध्रु॒वस्त्वमि॑त्याह॒ प्रति॑ष्ठित्यै।
 ई॒श्वरो॑ वा ए॒शोऽन्धो॑ भवि॒तोः।
 यः प्र॑व॒र्ग्यम॒न्वीक्ष॑ते।
 सूर्य॑स्य त्वा॒ चक्षु॑षाऽन्वी॒क्ष इत्या॑ह।
 चक्षु॑षो गोपी॒थाय॑।
 ऋ॒जवे॑ त्वा सा॒धवे॑ त्वा सु॒क्षित्यै॑ त्वा
 भू॒त्यै॒ त्वेत्या॑ह।
 इ॒यं वा॑ ऋ॒जुः।

अ॒न्तरि॑क्ष॒ग्ं सा॒धु।
अ॒सौ सु॑क्षि॒तिः ॥ 27 ॥

दि॒शो भू॑तिः।
इ॒माने॒वास्मै॑ लो॒कान्क॑ल्पयति।
अथो॒ प्रति॑ष्ठित्यै।
इ॒दम॒हम॒मुमा॑मुष्याय॒णं वि॒शा
प॒शुभि॑र्ब्रह्मवर्च॒सेन॒ पर्यू॑हामीत्या॒ह।
वि॒शैवैनं॑ प॒शुभि॑र्ब्रह्मवर्च॒सेन॒ पर्यू॑हति।
वि॒शेति॑ राज॒न्यस्य॑ ब्रूयात्।
वि॒शैवैनं॑ पर्यू॒हति।
प॒शुभि॒रिति॑ वैश्यस्य।
प॒शुभि॑रे॒वैनं॑ पर्यू॒हति।
अ॒सुर्य॑ पात्र॒मना॑च्छृ॒ण्णम् ॥ 28 ॥

आच्छृ॑णत्ति।
दे॒वत्रा॑ऽकः।
अ॒ज॒क्षी॒रेणा॑च्छृ॒णत्ति।
प॒र॒मं वा ए॒तत्प॑यः।
यद॑जक्षी॒रम्।
प॒र॒मेणै॒वैनं॑ प॒यसा॑ऽऽच्छृ॒णत्ति।
यजु॑षा॒ व्यावृ॑त्त्यै।

छन्दोभिराच्छृणत्ति।
 छन्दोभिर्वा एष क्रियते।
 छन्दोभिरेव छन्दागस्याच्छृणत्ति।
 छृन्धि वाचमित्याह।
 वाचमेवावरुन्धे।
 छृन्ध्यूर्जमित्याह।
 ऊर्जमेवावरुन्धे।
 छृन्धि हविरित्याह।
 हविरेवाकः।
 देवं पुरश्चर सध्यासं त्वेत्याह।
 यथा यजुरेवैतत् ॥ 29 ॥

स्याद्यत्प्रवर्ग्यश्छन्दोभिः करोति वीर्यसंमितं
 छन्दागसि निष्पत्पृणेत्याह सुक्षितिरनाच्छृण्णं
 छन्दागस्याच्छृणत्त्यष्टौ च ॥ 3 ॥

ब्रह्मन्प्रचरिष्यामो होतर्घर्ममभिष्टुहीत्याह।
 एष वा एतर्हि बृहस्पतिः।
 यद्ब्रह्मा।
 तस्मां एव प्रतिप्रोच्य प्रचरति।
 आत्मनोऽनात्यै।
 यमायं त्वा मखाय त्वेत्याह।
 एता वा एतस्य देवताः।

ताभिरे॒वैन॒गुं॒ सम॑र्धयति।
मद॑न्तीभिः॒ प्रोक्ष॑ति।
तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्दधाति ॥ 30 ॥

अ॒भि॒पूर्व॑ प्रोक्षति।
अ॒भि॒पूर्व॑मे॒वास्मि॑न्तेजो॑ दधाति।
त्रिः॑ प्रोक्षति।
त्र्या॑वृद्धि य॒ज्ञः।
अथो॑ मेध्य॒त्वाय॑।
होता॑ऽन्वाह।
रक्ष॑सामप॑हत्यै।
अन॑वानम्।
प्रा॒णाना॒गुं॒ सन्त॑त्यै।
त्रि॒ष्टुभ॑स्स॒तीर्गा॑य॒त्रीरि॒वान्वा॑ह ॥ 31 ॥

गा॒य॒त्रो हि॑ प्रा॒णः।
प्रा॒णमे॒व यज॑माने दधाति।
सन्त॑त॒मन्वा॑ह।
प्रा॒णाना॑म॒न्नाद्य॑स्य॒ सन्त॑त्यै।
अथो॑ रक्ष॑सामप॑हत्यै।
यत्परि॑मिता अनु॒ब्रूयात्।
परि॑मित॒मवरु॑न्धीत।

अप॑रिमि॒ता अ॒न्वा॑ह ।
 अप॑रिमि॒तस्याव॑रुद्ध्यै ।
 शिरो॑ वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑ ॥ 32 ॥

यत्प्र॑व॒र्ग्यः ।
 ऊर्द्धु॑ञ्जाः ।
 यन्मौ॒ञ्जो वे॒दो भव॑ति ।
 ऊ॒र्जैव॑ य॒ज्ञस्य॑ शि॒रस्सम॑र्धयति ।
 प्रा॒णाहु॒तीर्जु॑होति ।
 प्रा॒णाने॒व यज॑माने दधाति ।
 स॒प्त जु॑होति ।
 स॒प्त वै शी॑र्ष॒ण्याः प्रा॒णाः ।
 प्रा॒णाने॒वास्मि॑न्दधाति ।
 दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता मध्वा॑ऽन॒क्तित्या॑ह ॥ 33 ॥

तेज॑सै॒वैन॑मनक्ति ।
 पृथि॒वीं तप॑स॒न्नाय॒स्वेति॑ हि॒रण्य॒मुपा॑स्यति ।
 अ॒स्या अन॑तिदाहाय ।
 शिरो॑ वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑ ।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः ।
 अ॒ग्नि॒स्सर्वा॑ दे॒वताः॑ ।
 प्र॒ल॒वाना॒दीप्यो॑पा॑स्यति ।

दे॒वता॑स्वे॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः॒ प्रति॑दधाति ।
 अ॒प्रति॑शीर्णाग्रं भवति ।
 ए॒तद्ध॑र्हिर्ह्येषः ॥ 34 ॥

अ॒र्चिर॑सि शो॒चिर॒सीत्या॑ह ।
 तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्ब्रह्मवर्च॒सं द॑धाति ।
 स॒गंसी॑दस्व म॒हाग्ं अ॒सीत्या॑ह ।
 म॒हान् ह्येषः॑ ।
 ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति ।
 ए॒ते वाव॑ त ऋ॒त्विजः॑ ।
 ये द॑र्शपूर्णमा॒सयोः॑ ।
 अथ॑ क॒था होता॑ यज॑मानाया॒शिषो॑
 नाऽऽशा॑स्त॒ इति॑ ।
 पु॒रस्ता॑दाशीः खलु॒ वा अ॒न्यो य॒ज्ञः ।
 उ॒परि॑ष्टादाशीर॒न्यः ॥ 35 ॥

अ॒ना॒धृष्या॑ पु॒रस्ता॑दिति॒ यदे॒तानि॑ यजू॒गृष्या॑ह ।
 शी॒रूष॑त ए॒व य॒ज्ञस्य॑ यज॑मान आ॒शिषो॑ऽव॒रुन्धे॑ ।
 आयुः॑ पु॒रस्ता॑दाह ।
 प्र॒जां दक्षि॑णतः ।
 प्रा॒णं प॒श्चात् ।
 श्रोत्र॑मुत्तर॒तः ।

विधृतिमुपरिष्ठात्।
 प्राणानेवास्मै समीचो दधाति।
 ईश्वरो वा एष दिशोऽनून्मदितोः।
 यं दिशोऽनु व्यास्थापयन्ति ॥ 36 ॥

मनोरश्वाऽसि भूरिपुत्रेतीमामभिमृशति।
 इयं वै मनोरश्वा भूरिपुत्रा।
 अस्यामेव प्रतिष्ठित्यनुन्मादाय।
 सूपसदा मे भूया मा मां
 हिग्ंसीरित्याहाहिग्ं सायै।
 चितस्थ परिचित इत्याह।
 अपचितिमेवास्मिन्दधाति।
 शिरो वा एतद्यज्ञस्य।
 यत्प्रवर्ग्यः।
 असौ खलु वा आदित्यः प्रवर्ग्यः।
 तस्य मरुतो रश्मयः ॥ 37 ॥

स्वाहा मरुद्भिः परिश्रयस्वेत्याह।
 अमुमेवादित्यग्ं रश्मिभिः पर्यूहति।
 तस्माद्सावादित्योऽमुष्मिन्लोके रश्मिभिः पर्यूढः।
 तस्माद्राजा विशा पर्यूढः।
 तस्माद्ग्रामणीस्सजातैः पर्यूढः।

अ॒ग्नेस्सृ॒ष्टस्य॑ य॒तः।
 वि॒कङ्क॑तं॒ भा आ॑र्च्छत्।
 यद्वै॑कङ्क॒ताः परि॒धयो॒ भव॑न्ति।
 भा ए॒वाव॑रुन्धे।
 द्वा॑द॒श भव॑न्ति ॥ 38 ॥

द्वा॑द॒श मा॒सा॑स्सं॒वत्स॒रः।
 सं॒वत्स॒रमे॒वाव॑रुन्धे।
 अ॒स्ति॑ त्रयो॒दशो॒ मास॑ इत्याहुः।
 यत्त्रयो॑द॒शः परि॒धिर्भ॑वति।
 तेनै॒व त्रयो॑द॒शं मा॒सम॑वरुन्धे।
 अ॒न्तरि॑क्षस्यान्त॒र्धिर्सी॒त्याहु॑ व्यावृ॒त्त्यै।
 दि॒वं तप॑स॒स्त्राय॒स्वेत्यु॒परि॑ष्टा॒द्धिर॑ण्य॒मधि॑
 नि॒दधा॑ति।
 अ॒मुष्या॒ अन॑तिदाहाय।
 अथो॑ आ॒भ्यामे॒वैन॑मु॒भय॑तः॒ परि॑गृह्णाति।
 अर्ह॑न्बिभर्षि॒ साय॑कानि॒ धन्वे॑त्याहुः ॥ 39 ॥

स्तौ॒त्ये॒वैन॑मे॒तत्।
 गा॒य॒त्रम॑सि॒ त्रैष्टु॑भमसि॒ जाग॑तम॒सीति॑
 ध॒वित्रा॑ण्याद॒त्ते।
 छ॒न्दो॑भिरे॒वैनान्या॑द॒त्ते।

मधु॑ मध्वि॑ति धू॒नोति॑ ।
 प्रा॒णो वै मधु॑ ।
 प्रा॒णमे॒व यज॑माने दधाति ।
 त्रिः॑ परि॑यन्ति ।
 त्रि॒वृद्धि॑ प्रा॒णः ।
 त्रिः॑ परि॑यन्ति ।
 त्र्या॑वृद्धि॑ य॒ज्ञः ॥ 40 ॥

अथो॑ रक्ष॑सा॒मप॑हत्यै ।
 त्रिः॑ पुनः॑ परि॑यन्ति ।
 षट्॑सम्प॑द्यन्ते ।
 षड्वा॑ ऋ॒तवः॑ ।
 ऋ॒तुष्वे॒व प्रति॑तिष्ठन्ति ।
 यो वै घ॒र्मस्य॑ प्रि॒यां त॒नुव॑मा॒क्राम॑ति ।
 दु॒श्चर्मा॑ वै स भ॑वति ।
 ए॒ष ह॒ वा अ॑स्य प्रि॒यां त॒नुव॑मा॒क्राम॑ति ।
 यस्त्रिः॑ प॒रीत्य॑ चतु॒र्थं पर्ये॑ति ।
 ए॒ताग्ं ह॒ वा अ॑स्यो॒ग्रदे॑वो॒ राज॑नि॒राच॑क्राम ॥ 41 ॥

ततो॑ वै स दु॒श्चर्मा॑ऽभवत् ।
 तस्मा॑त्रिः प॒रीत्य॑ न चतु॒र्थं परी॑यात् ।
 आ॒त्मनो॑ गोपी॒थाय॑ ।

प्रा॒णा वै ध॒वित्रा॑णि ।
 अव्य॑तिषङ्गं धू॒न्वन्ति॑ ।
 प्रा॒णाना॒मव्य॑तिषङ्गाय॒ क्लृ॑प्त्यै ।
 वि॒निष॑द्यं धू॒न्वन्ति॑ ।
 दि॒क्ष्वे॑व प्र॒ति॑तिष्ठन्ति ।
 ऊ॒र्ध्वं धू॑न्वन्ति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॒ सम॑ष्ट्यै ।
 स॒र्वतो॑ धू॒न्वन्ति॑ ।
 तस्मा॑द॒यग्ं स॒र्वतः॑ पवते ॥ 42 ॥

द॒धा॒ती॒वाऽन्वा॑ह य॒ज्ञस्या॑हैष उ॒परि॑ष्ठादाशीर॒न्यो
 व्या॑स्था॒पय॑न्ति र॒श्मयो॑ भवन्ति ध॒न्वेत्या॑ह
 य॒ज्ञश्च॑क्राम॒ सम॑ष्ट्यै द्वे च ॥ 4 ॥

अ॒ग्नि॑ष्वा वसु॑भिः पुरस्ता॑द्रोचयतु
 गाय॒त्रेण॒ छन्द॑सेत्या॑ह ।
 अ॒ग्निरे॒वैनं॑ वसु॑भिः पुरस्ता॑द्रोचयति
 गाय॒त्रेण॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रो॑चयेत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॑स्ते ।
 इन्द्र॑स्त्वा रु॒द्रैर्दक्षि॑ण॒तो रो॑चयतु
 त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑सेत्या॑ह ।
 इन्द्र॑ ए॒वैनग्ं॑ रु॒द्रैर्दक्षि॑ण॒तो रो॑चयति

त्रैष्टु॑भे॒न॒ छ॒न्द॑सा ।
 स॒ मां रुचि॑तो रौच॒येत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 वरु॑णस्त्वाऽऽदि॒त्यैः प॒श्चाद्रौ॑चयतु
 जाग॑तेन॒ छ॒न्द॑सेत्या॑ह ।
 वरु॑ण ए॒वैन॑मादि॒त्यैः प॒श्चाद्रौ॑चयति
 जाग॑तेन॒ छ॒न्द॑सा ॥ 43 ॥

स॒ मां रुचि॑तो रौच॒येत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 द्यु॒ता॒न॒स्त्वा॑ मा॒रु॒तो म॒रु॒द्धि॑रुत्त॒र॒तो
 रौच॑य॒त्वानु॑ष्टुभे॒न॒ छ॒न्द॑सेत्या॑ह ।
 द्यु॒ता॒न॒ ए॒वैन॑ मा॒रु॒तो म॒रु॒द्धि॑रुत्त॒र॒तो
 रौच॑य॒त्यानु॑ष्टुभे॒न॒ छ॒न्द॑सा ।
 स॒ मां रुचि॑तो रौच॒येत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 बृ॒ह॒स्पति॑स्त्वा॒ विश्वै॑र्दे॒वैरु॒परि॑ष्टाद्रौचयतु
 पाङ्क्तै॑न॒ छ॒न्द॑सेत्या॑ह ।
 बृ॒ह॒स्पति॑रे॒वैन॑ विश्वै॑र्दे॒वैरु॒परि॑ष्टाद्रौचयति
 पाङ्क्तै॑न॒ छ॒न्द॑सा ।

स मां रुचि॒तो रोच॑येत्याह ।
आशिष॑मे॒वैतामाशा॑स्ते ॥ 44 ॥

रोचि॒तस्त्वं दे॒व घ॒र्म दे॒वेष्व॑सीत्याह ।
रोचि॒तो ह्येष॑ दे॒वेषु॑ ।
रोचि॒षी॒याहं म॑नु॒ष्येष्वि॑त्याह ।
रोच॑त ए॒वैष म॑नु॒ष्येषु॑ ।
सम्रा॑द्धर्म रुचि॒तस्त्वं दे॒वेष्वायु॑ष्माग्स्तेज॒स्वी
ब्र॑ह्मवर्च॒स्य॑सीत्याह ।
रुचि॒तो ह्येष॑ दे॒वेष्वायु॑ष्माग्स्तेज॒स्वी
ब्र॑ह्मवर्च॒सी ।
रुचि॒तोऽहं म॑नु॒ष्येष्वायु॑ष्माग्स्तेज॒स्वी
ब्र॑ह्मवर्च॒सी भू॒यास॑मित्याह ।
रुचि॒त ए॒वैष म॑नु॒ष्येष्वायु॑ष्माग्स्तेज॒स्वी
ब्र॑ह्मवर्च॒सी भ॑वति ।
रुग॑सि॒ रुचं॑ मयि॒ धेहि॒ मयि॒ रुगि॑त्याह ।
आशिष॑मे॒वैतामाशा॑स्ते ।
तं यदे॒तैर्य॑जु॒र्भिर॑रोचयित्वा ।
रुचि॒तो घ॒र्म इति॑ प्रब्रूयात् ।
अरो॑चुकोऽध्व॒र्युस्स्यात् ।
अरो॑चुको॒ यज॑मानः ।

अथ॒ यदे॑नमे॒तैर्य॑जु॒र्भी रोच॑यित्वा ।
रुचि॑तो घ॒र्म इति॑ प्राह ।
रोचु॑कोऽध्व॒र्युर्भव॑ति ।
रोचु॑को॒ यज॑मानः ॥ 45 ॥

प॒श्चाद्रो॑चयति॒ जाग॑तेन॒ छन्द॑सा॒ स मां रुचि॑तो
रोच॑येत्या॒हाशि॑षमे॒वैता॑माशा॒स्ते शास्ते॑ऽष्टौ च ॥ 5 ॥

शिरो॒ वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑ ।
यत्प्र॑व॒र्ग्यः ।
ग्री॒वा उ॑प॒सदः॑ ।
पुर॒स्तादु॑प॒सदा॑ प्रव॒र्ग्यं प्रवृ॑णक्ति ।
ग्री॒वास्वे॒व य॒ज्ञस्य॒ शिरः॒ प्रति॑दधाति ।
त्रिः प्रवृ॑णक्ति ।
त्रयं॑ इ॒मे लो॒काः ।
ए॒भ्य ए॒व लो॒केभ्यो॑ य॒ज्ञस्य॒ शिरोऽव॑रुन्धे ।
षट्थ॑सम्पद्यन्ते ।
षड्वा॑ ऋ॒तवः॑ ॥ 46 ॥

ऋ॒तुभ्यं॑ ए॒व य॒ज्ञस्य॒ शिरोऽव॑रुन्धे ।
द्वाद॑श॒कृत्वः॒ प्रवृ॑णक्ति ।
द्वाद॑श॒ मासा॑स्सं॒वत्सरः॑ ।
सं॒वत्स॒रादे॒व य॒ज्ञस्य॒ शिरोऽव॑रुन्धे ।

चतुर्विंशतिस्सम्पद्यन्ते ।
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः ।
 अर्धमासेभ्य एव यज्ञस्य शिरोऽवरुन्धे ।
 अथो खलु ।
 सकृदेव प्रवृज्यः ।
 एकगं हि शिरः ॥ 47 ॥

अग्निष्टोमे प्रवृणक्ति ।
 एतावान् वै यज्ञः ।
 यावानग्निष्टोमः ।
 यावानेव यज्ञः ।
 तस्य शिरः प्रतिदधाति ।
 नोक्थ्ये प्रवृञ्ज्यात् ।
 प्रजा वै पशवं उक्थानि ।
 यदुक्थ्ये प्रवृञ्ज्यात् ।
 प्रजां पशूनस्य निर्दहेत् ।
 विश्वजिति सर्वपृष्ठे प्रवृणक्ति ॥ 48 ॥

पृष्ठानि वा अच्युतं च्यावयन्ति ।
 पृष्ठैरेवास्मा अच्युतं च्यावयित्वाऽवरुन्धे ।
 अपश्यं गोपामित्याह ।
 प्राणो वै गोपाः ।

प्राणमेव प्रजासु वियातयति।
 अपश्यं गोपामित्याह।
 असौ वा आदित्यो गोपाः।
 स हीमाः प्रजा गोपायति।
 तमेव प्रजानां गोप्तारं कुरुते।
 अनिपद्यमानमित्याह ॥ 49 ॥

न ह्येष निपद्यते।
 आ च परां च पृथिभिश्चरन्तमित्याह।
 आ च ह्येष परां च पृथिभिश्चरति।
 स सद्धीचीस्स विषूचीर्वसान् इत्याह।
 सद्धीचींश्च ह्येष विषूचींश्च
 वसानः प्रजा अभिविपश्यति।
 आवरीवर्ति भुवनेष्वन्तरित्याह।
 आ ह्येष वरीवर्ति भुवनेष्वन्तः।
 अत्र प्रावीर्मधुमाध्वीभ्यां
 मधुमाधूचीभ्यामित्याह।
 वासन्तिकावेवास्मां ऋतू कल्पयति।
 समग्निरग्निनां गतेत्याह ॥ 50 ॥

ग्रेष्मावेवास्मां ऋतू कल्पयति।
 समग्निरग्निनां गतेत्याह।

अ॒ग्नि॒र्ह्ये॒वैषो॑ऽग्नि॒ना॑ स॒ङ्ग॒च्छं॑ते।
 स्वा॒हा॒ सम॒ग्नि॒स्तप॑सा ग॒तेत्या॑ह।
 पूर्॒वमे॑वोदि॒तम्।
 उ॒त्त॑रेणा॒भिगृ॑णाति।
 ध॒र्ता दि॒वो विभा॑सि॒ रज॑सः
 पृथि॒व्या इत्या॑ह।
 वा॒र्षि॒कावे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति।
 हृ॒दे त्वा॒ मन॑से॒ त्वेत्या॑ह।
 शा॒र॒दावे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति ॥ 51 ॥

दि॒वि दे॒वेषु॑ हो॒त्रा य॒च्छे॑त्याह।
 हो॒त्राभि॑रे॒वेमा॒न्त्रो॒कान्त्स॑न्दधाति।
 वि॒श्वा॑सां भु॒वां प॒तु इत्या॑ह।
 है॒म॑न्तिकावे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति।
 दे॒व॒श्रू॒स्त्वं दे॒व घ॑र्म दे॒वान्पा॑हीत्याह।
 शै॒शि॒रावे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति।
 त॒पो॒जां वाच॑म॒स्मे नि॒यच्छ॑ दे॒वायु॑व॒मित्या॑ह।
 या वै मे॒ध्या वाक्।
 सा त॑पो॒जाः।
 तामे॒वाव॑रुन्धे ॥ 52 ॥

गर्भो॑ दे॒वाना॑मि॒त्याह॑ ।
 गर्भो॑ ह्ये॒ष दे॒वाना॑म् ।
 पि॒ता म॑ती॒नामि॒त्याह॑ ।
 प्र॒जा वै म॒तयः॑ ।
 तासा॑मेष ए॒व पि॒ता ।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः॑ ।
 तस्मा॑दे॒वमा॑ह ।
 पतिः॑ प्र॒जाना॑मि॒त्याह॑ ।
 पति॑र्ह्ये॒ष प्र॒जाना॑म् ।
 मतिः॑ क॒वीना॑मि॒त्याह॑ ॥ 53 ॥

मति॑र्ह्ये॒ष क॒वीना॑म् ।
 सं दे॒वो दे॒वेन॑ सवि॒त्राऽय॑तिष्ट
 स॒गं सू॒र्येणा॑रु॒क्तेत्या॑ह ।
 अ॒मुं चै॒वादि॒त्यं प्र॑व॒र्ग्यं च॒ स॒गं शा॑स्ति ।
 आ॒यु॒र्दास्त्व॑म॒स्मभ्य॑ घ॒र्म व॑र्चो॒दा अ॒सीत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॑स्ते ।
 पि॒ता नो॑ऽसि पि॒ता नो॑ बो॒धेत्या॑ह ।
 बो॒धय॑त्ये॒वैन॑म् ।
 नवै॑ते॒ऽवका॑शा भ॑वन्ति ।

पत्नियै दशमः।
नव॒ वै पु॒रु॒षे प्रा॒णाः ॥ 54 ॥

नाभि॑र्दश॒मी।
प्रा॒णाने॒व यज॑माने दधाति।
अथो दशा॑क्षरा वि॒राट्।
अन्न॑ वि॒राट्।
वि॒राजै॒वान्नाद्य॒मवरु॑न्धे।
य॒ज्ञस्य॒ शिरो॑ऽच्छिद्यत।
तद्दे॒वा हो॒त्राभिः॒ प्रत्य॑दधुः।
ऋ॒त्विजो॑ऽवे॑क्षन्ते।
ए॒ता वै हो॒त्राः।
हो॒त्राभि॑रे॒व य॒ज्ञस्य॒
शि॒रः प्र॑ति॒दधा॑ति ॥ 55 ॥

रु॒चि॒तम॑वे॑क्षन्ते।
रु॒चि॒ताद्वै प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।
प्र॒जाना॒गं सृ॑ष्ट्यै॑।
रु॒चि॒तम॑वे॑क्षन्ते।
रु॒चि॒ताद्वै प॒र्जन्यो॑ वर्षति।
वर्षु॑कः प॒र्जन्यो॑ भवति।
सं प्र॒जा ए॑धन्ते।

रु॒चि॒त॒म॒वे॑क्षन्ते ।
रु॒चि॒तं॑ वै ब्र॒ह्म॒वर्च॑सम् ।
ब्र॒ह्म॒वर्च॑सिनो॑ भवन्ति ॥ 56 ॥

अ॒धी॒यन्तो॑ ऽवे॑क्षन्ते ।
सर्व॑मायु॑र्यन्ति ।
न प॒त्य॒वे॑क्षेत ।
यत्प॒त्य॒वे॑क्षेत ।
प्रजा॑येत ।
प्र॒जां त्व॑स्यै॒ निर्द॑हेत् ।
यन्ना॒वे॑क्षेत ।
न प्रजा॑येत ।
नास्यै॑ प्र॒जां निर्द॑हेत् ।
ति॒र॒स्कृ॒त्य॒ यजु॑र्वाचयति ।
प्रजा॑यते ।
नास्यै॑ प्र॒जां निर्द॑हति ।
त्व॒ष्टी॑मती॒ ते स॒पे॒येत्या॑ह ।
सपा॒द्धि॒ प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते ॥ 57 ॥

ऋ॒त॒वो॒ हि शि॒र॒स्सर्व॑पृ॒ष्ठे प्र॒वृ॒ण॒त्त॒य॒नि॒प॒द्य॒मा॒न॒मित्या॑ह
ग॒तेत्या॑ह शा॒र॒दा॒वे॒वास्मा॑ ऋ॒तू॒ क॑ल्पयति रुन्धे
क॒वी॒ना॒मित्या॑ह प्रा॒णाः प्र॒ति॑दधाति भवन्ति
वाच॑यति च॒त्वारि॑ च ॥ 6 ॥

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वि॒तुः प्र॑स॒व इति॑
 र॒श॒ना॒माद॑त्ते प्र॒सू॒त्यै।
 अ॒श्विनो॑र्बा॒हुभ्या॒मित्या॑ह।
 अ॒श्विनो॑ हि दे॒वाना॑मध्व॒र्यू आस्ता॑म्।
 पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्यामित्या॑ह॒ यत्यै॑।
 आद॑देऽदि॒त्यै रा॒स्राऽसी॒त्याह॒ यजु॑ष्कृत्यै।
 इड॒ एह्यदि॑त् एहि॒ सर॑स्व॒त्येही॒त्याह॑।
 ए॒तानि॒ वा अ॑स्यै दे॒वना॒मानि॑।
 दे॒वना॒मैरे॒वैना॒माह्व॑यति।
 असा॒वेह्य॑सा॒वेह्य॑सा॒वेही॒त्याह॑।
 ए॒तानि॒ वा अ॑स्यै म॒नुष्य॑ना॒मानि॑ ॥ 58 ॥

म॒नुष्य॑ना॒मैरे॒वैना॒माह्व॑यति।
 षट्॒थ्सम्प॑द्यन्ते।
 षड्वा ऋ॒तवः॑।
 ऋ॒तुभि॑रे॒वैना॒माह्व॑यति।
 अदि॑त्या उ॒ष्णीष॑म॒सीत्या॑ह।
 य॒था य॒जुरे॒वैतत्।
 वा॒युर॑स्यैड॒ इत्या॑ह।
 वा॒युदे॒वत्यो॑ वै व॒थ्सः।

पूषा त्वोपावसृजत्वित्याह ।
पौष्णा वै देवतया पशवः ॥ 59 ॥

स्वयैवैनं देवतयोपावसृजति ।
अश्विभ्यां प्रदापयेत्याह ।
अश्विनौ वै देवानां भिषजौ ।
ताभ्यामेवास्मै भेषजं करोति ।
यस्ते स्तनश्शशय इत्याह ।
स्तौत्येवैनाम् ।
उस्रं घर्मगं शिगुंषोस्रं घर्मं पाहि
घर्मायं शिगुंषेत्याह ।
यथा ब्रूयादमुष्मै देहीति ।
तादृगेव तत् ।
बृहस्पतिस्त्वोपसीदत्वित्याह ॥ 60 ॥

ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिः ।
ब्रह्मणैवैनामुपसीदति ।
दानवस्थ पेरव इत्याह ।
मेध्यानेवैनांक्रोति ।
विष्वग्वृतो लोहितेनेत्याह व्यावृत्यै ।
अश्विभ्यां पिन्वस्व सरस्वत्यै पिन्वस्व पूष्णे
पिन्वस्व बृहस्पतये पिन्वस्वेत्याह ।

ए॒ताभ्यो॒ ह्ये॑षा दे॒वता॑भ्यः पि॒न्व॑ते।
 इन्द्रा॑य पि॒न्व॒स्वेन्द्रा॑य पि॒न्व॒स्वेत्या॑ह।
 इन्द्र॑मे॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धयति।
 द्वि॒रिन्द्रा॑येत्या॑ह ॥ 61 ॥

तस्मा॑दिन्द्रो॑ दे॒वता॑नां भूयिष्ठ॒भाक्त॑मः।
 गा॒य॒त्रो॑ऽसि॒ त्रैष्टु॑भोऽसि॒ जाग॑तम॒सीति॑
 शफो॑पय॒माना॑दत्ते।
 छन्दो॑भिरे॒वैना॑नादत्ते।
 स॒होर्जो॑ भा॒गेनो॑प॒मेही॑त्या॑ह।
 ऊ॒र्ज ए॒वैनं॑ भा॒गम॑कः।
 अ॒श्विनौ॒ वा ए॒तद्य॑ज्ञस्य॒ शिरः॑
 प्रति॑दध॒ताव॑ब्रूताम्।
 आ॒वाभ्या॑मे॒व पूर्वा॑भ्यां॒ वष॑ट्क्रियाता॒ इति॑।
 इन्द्रा॑श्विना॒ मधु॑नस्सार॒घस्ये॑त्या॑ह।
 अ॒श्विभ्या॑मे॒व पूर्वा॑भ्यां॒ वष॑ट्करोति।
 अथो॑ अ॒श्विना॑वे॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धयति ॥ 62 ॥

घ॒र्म पा॑त वसवो॒ यज॑ता॒ वडि॑त्या॑ह।
 वसू॑ने॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धयति।
 यद्व॑षट्कुर्यात्।
 या॒तया॑माऽस्य॒ वष॑ट्का॒रस्स्या॑त्।

यन्न वषट्कुर्यात्।
 रक्षागंसि यज्ञं हन्युः।
 वडित्याह।
 परोक्षमेव वषट्करोति।
 नास्य यातयामा वषट्कारो भवति।
 न यज्ञं रक्षागंसि घ्नन्ति ॥ 63 ॥

स्वाहा॑ त्वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मये॑
 वृष्टि॑वनये जुहोमीत्याह।
 यो वा अ॑स्य पु॒ण्यो र॒श्मिः।
 स वृष्टि॑वनिः।
 तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
 मधु॑ ह॒विर॒सीत्या॑ह।
 स्व॒दय॑त्ये॒वैन॑म्।
 सूर्य॑स्य तप॑स्तपेत्याह।
 यथा॑ य॒जुरे॒वैतत्।
 द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑ त्वा॒ परि॑गृह्णामीत्याह।
 द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑मे॒वैनं॑ परि॑गृह्णाति ॥ 64 ॥

अ॒न्तरि॑क्षेण॒ त्वोप॑यच्छामीत्याह।
 अ॒न्तरि॑क्षेणै॒वैन॑मुप॑यच्छति।
 न वा ए॒तं म॑नुष्यो भर्तु॑मर्हति।

दे॒वानां॑ त्वा पि॒तृणा॑मनु॒मतो॑ भ॒र्तुर्गं॑
 श॒के॒य॒मि॒त्या॑ह ।
 दे॒वैरे॒वैनं॑ पि॒तृभि॒रनु॒मत॑ आद॒त्ते ।
 वि वा ए॑नमे॒तदर्ध॑यन्ति ।
 यत्प॒श्चात्प्र॒वृज्यं॑ पु॒रो जुह्व॑ति ।
 तेजो॑ऽसि॒ तेजो॑ऽनु॒प्रेही॑त्याह ।
 तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्दधाति ।
 दि॒वि॒स्पृङ्गा॑ मां हि॒गंसी॑रन्तरि॒क्षस्पृङ्गा॑ मां
 हि॒गंसीः॑ पृथि॒विस्पृङ्गा॑ मां
 हि॒गंसी॑रि॒त्याहा॒हिगं॑सायै ॥ 65 ॥

सु॒व॑रसि॒ सु॒व॑र्मे॒ यच्छु॑ दि॒वं यच्छु॑
 दि॒वो मां॑ पा॒ही॒त्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 शि॒रो वा॑ ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑ ।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः॑ ।
 आ॒त्मा वा॒युः ।
 उ॒द्यत्य॑वातना॒मान्या॑ह ।
 आ॒त्मन्ने॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः॒ प्रति॑दधाति ।
 अन॑वानम् ।

प्रा॒णाना॒गुं स॒न्त॑त्यै।

पश्चा॑ह ॥ 66 ॥

पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः।

यावा॑ने॒व य॒ज्ञः।

तस्य॑ शि॒रः प्र॑ति॒दधा॑ति।

अ॒ग्रये॑ त्वा॒ वसु॑मते॒ स्वाहे॑त्याह।

अ॒सौ वा आ॑दि॒त्योऽग्नि॑र्वसु॒मान्।

तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।

सोमा॑य त्वा रु॒द्रव॑ते॒ स्वाहे॑त्याह।

च॒न्द्रमा॑ वै सोमो॑ रु॒द्रवान्।

तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।

वरु॑णाय त्वाऽऽदि॒त्यव॑ते॒ स्वाहे॑त्याह ॥ 67 ॥

अ॒प्सु वै वरु॑ण आ॒दि॒त्यवान्।

तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।

बृ॒हस्प॑तये॒ त्वा वि॒श्वदे॑व्यावते॒ स्वाहे॑त्याह।

ब्र॒ह्म वै दे॒वानां॑ बृ॒हस्प॑तिः।

ब्र॒ह्मण॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।

स॒वि॒त्रे त्व॑र्भु॒मते॑ वि॒भु॒मते॑ प्र॒भु॒मते॑

वाज॑वते॒ स्वाहे॑त्याह।

स॒व॒त्स॒रो वै स॑वि॒तर्भु॑मान्

वि॒भु॒मान्प्र॑भु॒मान् वाज॑वान्।
तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
य॒माय॒ त्वाऽङ्गि॑रस्वते पितृमते॒ स्वाहेत्या॑ह।
प्रा॒णो वै य॒मोऽङ्गि॑रस्वान्पितृमान् ॥ 68 ॥

तस्मा॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
ए॒ताभ्यं॑ ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्यो जुहोति।
दश॑ सम्पद्यन्ते।
दशा॑क्षरा वि॒राट्।
अन्नं॑ वि॒राट्।
वि॒राजै॒वान्नाद्य॒मवरु॑न्धे।
रौहि॑णाभ्यां॒ वै दे॒वास्सु॑वर्गं लो॒कमा॑यन्।
तद्रौ॑हिणयो॒ रौहि॑ण॒त्वम्।
यद्रौ॑हिणौ भवतः।
रौहि॑णाभ्यामे॒व तद्य॑जमानस्सुवर्गं लो॒कमे॑ति।
अह॑ज्योतिः॒ के॒तुना॑ जुषतागं
सु॒ज्यो॒तिर्ज्योति॑षाग्॒ स्वाहा॒ रात्रि॑र्ज्योतिः
के॒तुना॑ जुषतागं सु॒ज्यो॒तिर्ज्योति॑षाग्॒ स्वाहेत्या॑ह।
आ॒दि॒त्यमे॒व तद्मु॑ष्मिन्लो॒केऽह्ना॑ प॒रस्ता॑द्वाधार।
रात्रि॑या अ॒वस्ता॑त्।
तस्मा॑द्सावा॒दित्यो॑ऽमुष्मिन्लो॒केऽहो॑रा॒त्राभ्यां॑ धृतः ॥ 69 ॥

मनुष्यनामानि पशवस्सीदत्वित्याहेन्द्रायेत्याहार्धयति
 घ्नन्ति गृह्णात्यहिगसायै पञ्चाहादित्यवते स्वाहेत्याह
 पितृमानेति चत्वारि च ॥ 7 ॥

विश्वा आशा दक्षिणसदित्याह।
 विश्वानेव देवान्प्रीणाति।
 अथो दुरिष्ट्या एवैनं पाति।
 विश्वान्देवानयाडिहेत्याह।
 विश्वानेव देवान्भागधेयेन समर्धयति।
 स्वाहाकृतस्य घर्मस्य मधोः
 पिबतमश्विनेत्याह।
 अश्विनावेव भागधेयेन समर्धयति।
 स्वाहाऽग्रये यज्ञियाय
 शं यजुर्भिरित्याह।
 अभ्येवैनं धारयति।
 अथो हविरेवाकः ॥ 70 ॥

अश्विना घर्म पातगं
 हार्दिवानमहर्दिवामिरूतिभिरित्याह।
 अश्विनावेव भागधेयेन समर्धयति।
 अनुं वां द्यावापृथिवी
 मगसातामित्याहानुमत्यै।

स्वाहेन्द्राय॑ स्वाहेन्द्रा॒वडित्या॑ह ।
 इन्द्राय॑ हि पुरो हूयते॑ ।
 आ॒श्राव्या॑ह घ॒र्मस्य॑ य॒जेति॑ ।
 वष॑ट्कृते जुहोति ।
 रक्ष॑साम॒पह॑त्यै ।
 अनु॑यजति स्व॒गाकृ॑त्यै ।
 घ॒र्मम॑पातमश्चि॒नेत्या॑ह ॥ 71 ॥

पूर्व॑मे॒वोदि॑तम् ।
 उत्त॑रेणा॒भिगृ॑णाति ।
 अनु॑ वां द्यावा॑पृथि॒वी
 अ॑मगं॒साता॑मि॒त्याहा॑नु॒मत्यै॑ ।
 तं प्रा॒व्यं यथा॑व॒ण्णमो॑ दि॒वे
 नमः॑ पृथि॒व्या इत्या॑ह ।
 यथा॑ य॒जुरे॒वैतत् ।
 दि॒वि धा॑ इ॒मं य॒ज्ञं य॒ज्ञमि॑मं
 दि॒वि धा॑ इत्या॑ह ।
 सु॒व॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति ।
 दिवं॑ गच्छा॒न्तरि॑क्षं गच्छ
 पृथि॒वीं ग॒च्छेत्या॑ह ।

ए॒ष्वे॒वैनं॑ लो॒केषु॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति।
पञ्चं॑ प्र॒दिशो॑ ग॒च्छेत्या॑ह ॥ 72 ॥

दि॒क्ष्वे॒वैनं॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति।
दे॒वान्घ॑र्म॒पान्गच्छ॑ पि॒तृन्घ॑र्म॒पान्गच्छेत्या॑ह।
उ॒भये॑ष्वे॒वैनं॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति।
यत्पि॒न्वते॑।
वर्षु॑कः प॒र्जन्यो॑ भवति।
तस्मा॒त्पि॒न्वमा॑नः पु॒ण्यः।
यत्प्रा॒ङ्गि॒न्वते॑।
तद्दे॒वाना॑म्।
यद्दक्षि॒णा।
तत्पि॑तृ॒णाम् ॥ 73 ॥

यत्प्र॒त्यक्।
तन्म॑नु॒ष्या॑णाम्।
यदु॒दङ्।
तद्द्रु॒द्राणा॑म्।
प्राश्च॒मुद॑श्चं पि॒न्वय॑ति।
दे॒वत्रा॑ऽकः।
अथो॒ खलु॑।
सर्वा॑ अनु॒ दिशः॑ पि॒न्वय॑ति।

सर्वा दिशस्समेधन्ते।
अन्तःपरिधि पिन्वयति ॥ 74 ॥

तेजसोऽस्कन्दाय।
इषे पीपिहूर्जे पीपिहीत्याह।
इषमेवोर्जं यजमाने दधाति।
यजमानाय पीपिहीत्याह।
यजमानायैवैतामाशिषमाशास्ते।
मह्यं ज्यैष्ठ्याय पीपिहीत्याह।
आत्मनं एवैतामाशिषमाशास्ते।
त्विष्यै त्वा द्युम्नाय त्वेन्द्रियाय
त्वा भूत्यै त्वेत्याह।
यथा यजुरेवैतत्।
धर्माऽसि सुधर्मा मे न्यस्मे
ब्रह्माणि धारयेत्याह ॥ 75 ॥

ब्रह्मन्नेवैनं प्रतिष्ठापयति।
नेत्वा वातस्स्कन्दयादिति यद्यभिचरेत्।
अमुष्यं त्वा प्राणे सादयाम्यमुना
सह निरर्थं गच्छेति ब्रूयाद्यं द्विष्यात्।
यमेव द्वेष्टि।
तेनैनगं सह निरर्थं गमयति।

पूष्णे शर॑से॒ स्वाहेत्या॑ह ।
 या ए॒व दे॒वता॑ हु॒तभा॑गाः ।
 ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति ।
 ग्राव॑भ्य॒स्स्वाहेत्या॑ह ।
 या ए॒वान्तरि॑क्षे वाचः ॥ 76 ॥

ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति ।
 प्रति॑रेभ्य॒स्स्वाहेत्या॑ह ।
 प्रा॒णा वै दे॒वाः प्रति॑राः ।
 तेभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति ।
 द्यावा॑पृथि॒वीभ्याग्॑ स्वाहेत्या॑ह ।
 द्यावा॑पृथि॒वीभ्यामे॒वैनं॑ जुहोति ।
 पि॒तृभ्यो॑ घ॒र्मपे॒भ्यस्स्वाहेत्या॑ह ।
 ये वै यज्वानः॑ ।
 ते पि॒तरो॑ घ॒र्मपाः॑ ।
 तेभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति ॥ 77 ॥

रु॒द्राय॑ रु॒द्रहो॑त्रे॒ स्वाहेत्या॑ह ।
 रु॒द्रमे॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धयति ।
 स॒र्वत॑स्सम॒नक्ति॑ ।
 स॒र्वत॑ ए॒व रु॒द्रं नि॒रव॑दयते ।
 उद॑श्चं निर॑स्यति ।

ए॒षा वै रु॒द्रस्य॑ दिक्।
 स्वा॒या॒मे॒व दि॒शि रु॒द्रं नि॒रव॑दयते।
 अ॒प उ॒प॑स्पृशति मे॒ध्य॒त्वाय॑।
 ना॒न्वी॑क्षेत।
 यद॒न्वी॑क्षेत ॥ 78 ॥

चक्षु॑रस्य प्र॒मायु॑कग्ग् स्यात्।
 तस्मा॒न्ना॒न्वी॒क्ष्यः।
 अ॒पी॒परो॒ माऽहो॑ रा॒त्रियै॑ मा पा॒ह्येषा॑ ते
 अ॒ग्ने स॒मित्तया॑ स॒मि॒ध्य॒स्वायु॑र्मे दा
 वर्च॑सा माऽऽज्जी॒रित्या॑ह।
 आ॒यु॒रे॒वास्मि॒न्वर्चो॑ दधाति।
 अ॒पी॒परो॒ मा रा॒त्रिया॑ अ॒हो मा पा॒ह्येषा॑ ते
 अ॒ग्ने स॒मित्तया॑ स॒मि॒ध्य॒स्वायु॑र्मे दा
 वर्च॑सा माऽऽज्जी॒रित्या॑ह।
 आ॒यु॒रे॒वास्मि॒न्वर्चो॑ दधाति।
 अ॒ग्नि॒ज्योति॒र्ज्योति॑र॒ग्निस्स्वाहा॑ सूर्यो
 ज्योति॒र्ज्योति॑स्सूर्य॒स्वाहे॒त्याह॑।
 य॒था य॒जुरे॑वैतत्।
 ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो॑ वदन्ति।
 हो॒त॒व्यम॑ग्निहो॒त्रा(३)न्न हो॑त॒व्या(३)मि॑ति ॥ 79 ॥

यद्यजुषा जुहुयात्।
 अयथापूर्वमाहुती जुहुयात्।
 यन्न जुहुयात्।
 अग्निः पराभवेत्।
 भूस्स्वाहेत्येव होतव्यम्।
 यथापूर्वमाहुती जुहोति।
 नाग्निः पराभवति।
 हुतगं हविर्मधुं हविरित्याह।
 स्वदयत्येवैनम्।
 इन्द्रतमेऽग्रावित्याह ॥ 80 ॥

प्राणो वा इन्द्रतमोऽग्निः।
 प्राण एवैनमिन्द्रतमोऽग्नौ जुहोति।
 पिता नोऽसि मा मा
 हिग्ंसीरित्याहाहिग्ंसायै।
 अश्यामं ते देव घर्मं मधुमतो
 वाजवतः पितुमत इत्याह।
 आशिषमेवैतामाशास्ते।
 स्वधाविनोऽशीमहिं त्वा मा मा
 हिग्ंसीरित्याहाहिग्ंसायै।
 तेजसा वा एते व्युध्यन्ते।

ये प्रव॒र्ग्येण॑ चर॑न्ति।

प्राश्न॑न्ति।

तेजं॑ ए॒वात्म॑न्द॒धते॑ ॥ 81 ॥

स॒व॒त्स॒रं न मा॒गु॒समं॑श्जीयात्।

न रा॒मामु॑पेयात्।

न मृ॒न्मये॑न पिबेत्।

नास्य॑ रा॒म उच्छि॑ष्टं पिबेत्।

तेजं॑ ए॒व त॒त्सग्ग॑श्यति।

दे॒वा॒सुरा॑स्संय॑त्ता आसन्।

ते दे॒वा वि॑ज॒यमु॑प॒यन्तः॑।

वि॒भ्राजि॑ सौ॒र्ये ब्र॒ह्म सं॒न्य॑दधत।

यत्किञ्च॑ दि॒वाकी॒र्त्यम्॑।

तदे॒तेनै॒व व्र॒तेना॑गोपायत्।

तस्मा॑दे॒तद्व्र॑तं चा॒र्यम्॑।

तेज॑सो गोपी॒थाय॑।

तस्मा॑दे॒तानि॑ यजू॒ग्षि

वि॒भ्राज॑स्सौ॒र्यस्ये॒त्याहुः॑।

स्वाहा॑ त्वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभ्य॑

इति॑ प्रा॒तस्स॑गं सा॒दयति॑।

स्वाहा॑ त्वा॒ नक्ष॑त्रेभ्य॒ इति॑ सा॒यम्।

ए॒ता वा ए॒तस्य॑ दे॒वताः॑ ।
ताभि॑रे॒वैन॒गुं॑ सम॑र्धयति ॥ 82 ॥

अ॒कर॒श्विने॒त्याह॑ प्र॒दिशो॑ ग॒च्छे॒त्याह॑
पि॒तृणा॑म॒न्तःप॑रि॒धि पि॑न्वयति धा॒रये॒त्याह॑
वाचो॑ घ॒र्मपा॑स्तेभ्यं ए॒वैनं॑ जु॒होत्य॒न्वीक्षे॑त
होत॒व्या(३)मि॒त्यग्ना॒वित्या॑ह दधतेऽगोपाय॒त्सु च॑ ॥ 8 ॥

घ॒र्म या ते॑ दि॒वि शु॒गिति॑
ति॒स्र आ॑हु॒तीर्जु॑होति ।
छ॒न्दो॑भि॒रेवा॒स्यैभ्यो॑
लो॒केभ्य॑श्शु॒चम॑व॒यज॑ते ।
इ॒यत्य॑ग्रे जु॒होति॑ ।
अथे॒यत्यथे॑यति ।
त्रयं॑ इ॒मे लो॒काः ।
ए॒भ्य ए॒व लो॒केभ्य॑श्शु॒चम॑व॒यज॑ते ।
अनुं॑ नोऽद्यानु॑मति॒रित्या॒हानु॑मत्यै ।
दि॒वस्त्वा॑ पर॒स्पाया॒ इत्या॑ह ।
दि॒व ए॒वेमा॑न्लो॒कान्दा॑धार ।
ब्रह्म॑णस्त्वा पर॒स्पाया॒ इत्या॑ह ॥ 83 ॥

ए॒ष्वेव॑ लो॒केषु॑ प्र॒जा दा॑धार ।
प्रा॒णस्य॑ त्वा पर॒स्पाया॒ इत्या॑ह ।

प्र॒जास्वे॒व प्रा॒णान्दा॑धार।
 शिरो॒ वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः॑।
 अ॒सौ खलु॑ वा आ॒दित्यः॑ प्र॒व॒र्ग्यः॑।
 तं यद्दक्षि॑णा प्र॒त्यश्च॒मुद॑श्चमुद्वासयै॑त्।
 जि॒ह्वं य॒ज्ञस्य॑ शिरो॑ हरेत्।
 प्राश्च॒मुद्वास॑यति।
 पुर॒स्तादे॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः प्र॑ति॒दधा॑ति ॥ 84 ॥

प्राश्च॒मुद्वास॑यति।
 तस्मा॑द॒सावा॑दित्यः पुर॒स्तादु॑दैति।
 श॒फोप॑य॒मान्ध॒वित्रा॑णि॒ धृष्टी॑ इत्य॒न्वव॑हरन्ति।
 सात्मा॑नमे॒वैन॒गुं स॑त॒नुं क॑रोति।
 सात्मा॑ऽमुष्मि॒न्लो॒के भ॑वति।
 य ए॒वं वेद॑।
 औदु॑म्बराणि भवन्ति।
 ऊ॒र्वा उ॑दु॒म्बरः॑।
 ऊ॒र्जमे॒वाव॑रुन्धे।
 वर्त्मना॑ वा अ॒न्वित्य॑ ॥ 85 ॥

य॒ज्ञगुं॑ रक्षागुं॑सि जिघागुं॑सन्ति।
 साम्ना॑ प्रस्तो॒ताऽन्व॑वैति।

साम॑ वै र॑क्षो॒हा।
 रक्ष॑साम॒पह॑त्यै।
 त्रि॒र्नि॒ध॒न॒मु॒पै॒ति।
 त्रय॑ इ॒मे लो॒काः।
 ए॒भ्य ए॒व लो॒के॒भ्यो॒ रक्षा॑ग॒स्य॒प॒ह॑न्ति।
 पु॒रु॒षःपु॒रु॒षो नि॒ध॒न॒मु॒पै॒ति।
 पु॒रु॒षःपु॒रु॒षो हि र॑क्ष॒स्वी।
 रक्ष॑साम॒पह॑त्यै ॥ 86 ॥

यत्पृ॑थि॒व्यामु॑द्वा॒सये॑त्।
 पृ॒थि॒वीग्ं शु॒चाऽर्प॑येत्।
 यद॒प्सु।
 अ॒प॒श्शु॒चाऽर्प॑येत्।
 यदोष॑धीषु।
 ओष॑धीश्शु॒चाऽर्प॑येत्।
 यद्वन॑स्पतिषु।
 वन॑स्पतीञ्छु॒चाऽर्प॑येत्।
 हि॒र॑ण्यं नि॒धायो॑द्वा॒सय॑ति।
 अ॒मृतं॑ वै हि॒र॑ण्यम् ॥ 87 ॥

अ॒मृतं॑ ए॒वैनं॑ प्र॒ति॑ष्ठापयति।
 व॒ल्गुर॑सि श॒युधा॑या॒ इति॑ त्रिः प॒रि॒षि॒ञ्च॒न्पर्य॑ति।

त्रिवृद्वा अग्निः।
 यावानेवाग्निः।
 तस्य शुचग्ं शमयति।
 त्रिः पुनः पर्येति।
 षट्थसम्पद्यन्ते।
 षड्वा ऋतवः।
 ऋतुभिरेवास्य शुचग्ं शमयति।
 चतुस्स्रक्तिर्नाभिर्ऋतस्येत्याह ॥ 88 ॥

इयं वा ऋतम्।
 तस्यां एष एव नाभिः।
 यत्प्रवर्ग्यः।
 तस्मादेवमाह।
 सदो विश्वायुरित्याह।
 सदो हीयम्।
 अप द्वेषो अप ह्वर इत्याह भ्रातृव्यापनुत्यै।
 घर्मैतत्तेऽन्नमेतत्पुरीषमिति
 दध्ना मधुमिश्रेण पूरयति।
 ऊर्वा अन्नाद्यं दधि।
 ऊर्जैवेनमन्नाद्येन समर्धयति ॥ 89 ॥

अन॑शनायु॒को भवति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 रन्ति॑र्ना॒मा॒सि दि॒व्यो ग॑न्ध॒र्व इत्या॑ह ।
 रू॒पमे॒वा॒स्यै॒तन्म॑हि॒मान॒गुं रन्ति॑ ब॒न्धुतां॑ व्याच॑ष्टे ।
 सम॒हमा॒युषा॑ सं प्रा॒णेनेत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॒माशा॑स्ते ।
 व्य॑सौ यो॑ऽस्मान्द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॑ष्म इत्या॑ह ।
 अ॒भि॒चार॑ ए॒वा॒स्यैषः॑ ।
 अचि॑क्र॒द्द॒वृषा॑ हरि॒रित्या॑ह ।
 वृषा॑ ह्येषः ॥ 90 ॥

वृषा॑ हरिः ।
 म॒हान्मि॒त्रो न द॑र्श॒त इत्या॑ह ।
 स्तौत्ये॒वैन॑मे॒तत् ।
 चिद॑सि॒ समु॒द्रयो॑नि॒रित्या॑ह ।
 स्वामे॒वैनं॑ योनिं॒ गम॑यति ।
 नम॑स्ते अस्तु॒ मा मा॑
 हि॒गं॒सी॒रित्या॑हाहि॒गं॒सायै॑ ।
 वि॒श्वाव॑सु॒गं सोम॑गन्ध॒र्वमित्या॑ह ।
 यदे॒वा॒स्यं क्रि॒यमा॑णस्यान्त॒र्यन्ति॑ ।

तदे॒वा॒स्यै॒तेना॒प्या॑य॒यति॑ ।
वि॒श्वाव॑सु॒रभि॑ तन्नो॑ गृणा॒त्वित्या॑ह ॥ 91 ॥

पूर्व॑मे॒वोदि॒तम् ।
उत्त॑रेणा॒भिगृ॑णाति ।
धियो॑ हिन्वा॒नो धि॒य इन्नो॑
अव्या॑दि॒त्याह॑ ।
ऋ॒तूने॒वास्मै॑ कल्पयति ।
प्रासा॑ गन्ध॒र्वो अ॒मृता॑नि वोच॒दित्या॑ह ।
प्रा॒णा वा अ॒मृताः॑ ।
प्रा॒णाने॒वास्मै॑ कल्पयति ।
ए॒तत्त्वं दे॒व घर्म॑ दे॒वो दे॒वानु॑पा॒गा इत्या॑ह ।
दे॒वो ह्येष॑ सन्दे॒वानु॑पैति ।
इ॒दम॒हं म॑नु॒ष्यो म॑नु॒ष्या॑नित्याह ॥ 92 ॥

म॒नु॒ष्यो हि॑ ।
ए॒ष स॒न्म॑नु॒ष्या॑नु॒पैति॑ ।
ई॒श्वरो॑ वै प्र॒वर्ग्य॑मु॒द्वास॑यन्न ।
प्र॒जां प॒शून्ध॑सोमपी॒थम॑नु॒द्वास॑स्सोमपी॒थानु॑मेहि ।
स॒ह प्र॒जया॑ स॒ह रा॒यस्पोषे॑णेत्याह ।
प्र॒जामे॒व प॒शून्ध॑सोमपी॒थमा॑त्मन्ध॒त्ते ।
सु॒मित्रा॑ न॒ आप॒ ओष॑धयस्सन्त्वित्याह ।

आ॒शिषं॑मे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 दु॒र्मि॒त्रास्त॑स्मै॒ भूया॑सुर्यो॒ऽस्मान्द्वेष्टि॑
 यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्म इत्या॑ह ।
 अ॒भि॒चा॒र ए॒वा॒स्यै॒षः ।
 प्र वा ए॒षो॑ऽस्मा॒ल्लो॒काच्च॑वते ।
 यः प्र॑व॒र्ग्यमु॒द्वास॑यति ।
 उदु॒ त्यं चि॒त्रमि॑ति॒ सौरी॑भ्या॒मृग्भ्यां॑
 पु॒नरे॒त्य् गार्ह॑पत्ये जुहोति ।
 अ॒यं वै लो॒को गार्ह॑पत्यः ।
 अ॒स्मिन्ने॒व लो॒के प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति ।
 अ॒सौ खलु॑ वा आ॒दि॒त्यस्सु॑व॒र्गो लो॒कः ।
 यथ्सौरी॑ भवतः ।
 ते॒नै॒व सु॑व॒र्गा॒ल्लो॒कान्नै॑ति ॥ १३ ॥

ब्रह्मणस्त्वा परस्पाया इत्याह दधात्यन्वित्यं
 रक्षस्वी रक्षसामपहत्यै वै हिरण्यमाहार्धयति
 ह्येष गृणात्वित्याह मनुष्यानित्याहास्यैषोऽष्टौ च ॥ १ ॥

प्र॒जाप॑तिं॒ वै दे॒वाश्शु॑क्रं पयो॑ऽदुह॒न् ।
 तदे॑भ्यो॒ न व्य॑भवत् ।
 तद॒ग्निर्व्य॑करोत् ।
 तानि॒ शुक्रि॑याणि॒ सामा॑न्यभवन् ।
 तेषां॒ यो रसो॑ऽत्यक्ष॑रत् ।

तानि॑ शुक्र॒य॒जू॒र्ष्य॑भवन्।
 शुक्रि॑याणां॒ वा ए॒तानि॑ शुक्रि॑याणि।
 साम॒प॒य॒सं॒ वा ए॒तयो॑र॒न्यत्।
 दे॒वाना॑म॒न्यत्प॑यः।
 यद्भोः॑ प॒यः॑ ॥ 94 ॥

तथ्साम्नः॑ प॒यः॑।
 यद॒जायै॑ प॒यः॑।
 तद्दे॒वानां॑ प॒यः॑।
 तस्मा॒द्यत्रै॑तैर्य॒जुर्भि॑श्चर॑न्ति।
 तत्प॑यसा चरन्ति।
 प्र॒जाप॑तिमे॒व तद्दे॒वान्प॑यसा॒ऽन्नाद्ये॑न॒
 सम॑र्धयन्ति।
 ए॒ष ह॒ त्वै सा॒क्षात्प्र॑व॒र्ग्यं॑ भक्षयति।
 यस्यै॒वं वि॒दुषः॑ प्र॒व॒र्ग्यः॑ प्रवृ॒ज्यते॑।
 उ॒त्तर॒वे॒द्यामु॒द्वास॑ये॒त्तेज॑स्कामस्य।
 तेजो॑ वा उ॒त्तर॒वे॒दिः॑ ॥ 95 ॥

तेजः॑ प्र॒व॒र्ग्यः॑।
 तेज॑सै॒व तेज॑स्सम॑र्धयति।
 उ॒त्तर॒वे॒द्यामु॒द्वास॑ये॒दन्न॑कामस्य।
 शिरो॑ वा ए॒तद्य॑ज्ञस्य।

यत्प्रवर्ग्यः।
 मुखमुत्तरवेदिः।
 शीर्ष्णैव मुखगुं सन्दधात्यन्नाद्याय।
 अन्नाद एव भवति।
 यत्र खलु वा एतमुद्वासितं
 वयागंसि पर्यासते।
 परि वै तागं समां प्रजा
 वयागस्यासते ॥ 96 ॥

तस्मादुत्तरवेद्यामेवोद्वासयेत्।
 प्रजानां गोपीथायं।
 पुरो वां पश्चाद्वोद्वासयेत्।
 पुरस्ताद्वा एतज्ज्योतिरुदेति।
 तत्पश्चान्निम्रोचति।
 स्वामेवैनं योनिमनूद्वासयति।
 अपां मध्य उद्वासयेत्।
 अपां वा एतन्मध्याज्ज्योतिरजायत।
 ज्योतिः प्रवर्ग्यः।
 स्व एवैनं योनौ प्रतिष्ठापयति ॥ 97 ॥

यं द्विष्यात्।
 यत्र स स्यात्।

तस्यां॑ दि॒श्युद्वा॑सयेत्।
 ए॒ष वा अ॒ग्निर्वै॑श्वान॒रः।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः।
 अ॒ग्नि॒नै॒वैनं॑ वैश्वान॒रेणा॒भिप्र॑वर्तयति।
 औ॒दु॒म्ब॒र्या॒गं शा॒खा॒या॒मुद्वा॑सयेत्।
 ऊ॒र्वा उ॑दु॒म्बरः॑।
 अन्नं॑ प्रा॒णः।
 शु॒घ॒र्मः ॥ 98 ॥

इ॒दम॒हम॒मुष्या॑मुष्याय॒णस्य॑ शु॒चा
 प्रा॒णम॒पि द॒हामी॑त्याह।
 शु॒चैवा॒स्य प्रा॒णम॒पि द॒हति॑।
 ता॒जगा॑र्ति॒माच्छ॑ति।
 यत्र॑ द॒र्भा उ॑प॒दीक॑सन्तता॒स्स्युः।
 तदुद्वा॑सये॒द्वृष्टि॑कामस्य।
 ए॒ता वा अ॒पाम॑नू॒ज्झ्राव॑र्यो॒ नाम॑।
 यद्द॒र्भाः।
 अ॒सौ खलु॑ वा आ॒दित्य॑
 इ॒तो वृष्टि॑मुदी॒रय॑ति।
 अ॒सावे॒वास्मा॑ आ॒दित्यो॑

वृष्टिं॑ नियच्छति।
ता आपो॑ नियता॒ धन्व॑ना यन्ति ॥ 99 ॥

गोः पयं॑ उत्तरवे॒दि॒रांसते॑ स्थापयति घ॒र्मो य॑न्ति ॥ 10 ॥

प्र॒जाप॑तिस्संभ्रियमा॑णः।
सं॒राट्थ॑संभृतः।
घ॒र्मः प्र॑वृक्तः।
म॒हावी॑र उद्वा॑सितः।
अ॒सौ खलु॑ वावैष आ॑दित्यः।
यत्प्र॑वर्ग्यः।
स ए॒तानि॑ नामान्यकुरु॑त।
य ए॒वं वेद॑।
वि॒दुरे॑नं नाम्ना॑।
ब्र॒ह्मवा॑दिनो॑ वदन्ति ॥ 100 ॥

यो वै वसी॑याग्सं यथाना॒ममु॑प॒चर॑ति।
पु॒ण्या॑र्तिं वै स तस्मै॑ कामयते।
पु॒ण्या॑र्तिमस्मै॑ कामयन्ते।
य ए॒वं वेद॑।
तस्मा॑दे॒वं वि॒द्वान्।
घ॒र्म इति॑ दिवाऽऽच॑क्षीत।
स॒म्राडि॑ति॒ नक्त॑म्।

ए॒ते वा ए॒तस्य॑ प्रि॒ये त॒नुवौ॑ ।
 ए॒ते अ॑स्य प्रि॒ये ना॒मनी॑ ।
 प्रि॒ययै॒वैनं॑ त॒नुवा॑ ॥ 101 ॥

प्रि॒येण॒ नाम्ना॒ सम॑र्धयति ।
 की॒र्तिर॑स्य॒ पूर्वा॑ गच्छति ज॒नता॑माय॒तः ।
 गा॒य॒त्री दे॒वेभ्यो॑ऽपा॒क्रामत् ।
 तां दे॒वाः प्र॑व॒र्ग्येणै॒वानु॑ व्य॒भवन् ।
 प्र॒व॒र्ग्येणा॑प्रुवन् ।
 यच्च॑तुर्वि॒ंशति॑ कृ॒त्वः प्र॒व॒र्ग्यं प्र॒वृण॑क्ति ।
 [यच्च॑तुर्वि॒ंशतिः॒ कृ॒त्वः प्र॒व॒र्ग्यं प्र॒वृण॑क्ति ।]
 गा॒य॒त्रीमे॒व तद॑नु वि॒भव॑ति ।
 गा॒य॒त्रीमा॑प्रोति ।
 पूर्वा॑ऽस्य॒ जनं॑ य॒तः की॒र्तिर्ग॑च्छति ।
 वै॒श्व॒दे॒वस्स॑ग॒सन्नः॑ ॥ 102 ॥

वस॑वः प्र॒वृ॒क्तः ।
 सोमो॑ऽभिकी॒र्यमा॑णः ।
 आ॒श्विनः॑ पय॑स्यानी॒यमा॑ने ।
 मा॒रु॒तः क्व॑थन् ।
 पौ॒ष्ण उ॑द॒न्तः ।
 सा॒र॒स्व॒तो वि॒ष्य॑न्द॒मानः॑ ।

मैत्र॒श्शरो॑ गृहीतः।
 तेज॒ उद्य॑तो वा॒युः।
 ह्यि॒माणः॑ प्र॒जाप॑तिः।
 ह्य॒मानो॑ वाग्घु॒तः ॥ 103 ॥

[तेज॒ उद्य॑तः।
 वा॒युर्ह्यि॒माणः॑।
 प्र॒जाप॑तिर्ह्य॒मानः॑।
 वाग्घु॒तः ॥ 103 ॥]

अ॒सौ खलु॑ वावैष आ॑दि॒त्यः।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः॑।
 स ए॒तानि॑ नामा॒न्यकुरु॑त।
 य ए॒वं वेद॑।
 वि॒दुरे॑न॒ नाम्ना॑।
 ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो॑ वदन्ति।
 यन्मृ॑न्मय॒माहु॑तिं॒ नाश्नु॑तेऽथ॑।
 कस्मा॑दे॒षोऽश्नु॑त॒ इति॑।
 वागे॒ष इति॑ ब्रूयात्।
 वा॒च्ये॑व वाचं॑ दधाति ॥ 104 ॥

तस्मा॑दश्नुते।
 प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष द्वा॑दश॒धा विहि॑तः।

यत्प्रवर्ग्यः ।
 यत्प्रागवकाशेभ्यः ।
 तेन प्रजा असृजत ।
 अवकाशैर्देवासुरानसृजत ।
 यदूर्ध्वमवकाशेभ्यः ।
 तेनान्नमसृजत ।
 अन्नं प्रजापतिः ।
 प्रजापतिर्वविषः ॥ 105 ॥

वदन्ति तनुवा सगंसन्नो हूयमानो वाग्धुतो दधात्येषः ॥ 11 ॥

सविता भूत्वा प्रथमेऽहंन्प्रवृज्यते ।
 तेन कामागं एति ।
 यदिद्वितीयेऽहंन्प्रवृज्यते ।
 अग्निर्भूत्वा देवानेति ।
 यत्तृतीयेऽहंन्प्रवृज्यते ।
 वायुर्भूत्वा प्राणानेति ।
 यच्चतुर्थेऽहंन्प्रवृज्यते ।
 आदित्यो भूत्वा रश्मीनेति ।
 यत्पञ्चमेऽहंन्प्रवृज्यते ।
 चन्द्रमा भूत्वा नक्षत्राण्येति ॥ 106 ॥

यथ्षष्टेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 ऋ॒तुर्भू॒त्वा सं॑वथ्स॒रमे॑ति ।
 यथ्सं॑प्त॒मेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 धा॒ता भू॒त्वा शक्व॑रीमेति ।
 यद॑ष्ट॒मेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 बृह॒स्पति॑र्भू॒त्वा गा॑य॒त्रीमे॑ति ।
 यन्न॑व॒मेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 मि॒त्रो भू॒त्वा त्रि॒वृतं॑ इ॒मान्लो॒काने॑ति ।
 यद्व॑श॒मेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 वरु॑णो भू॒त्वा वि॒राज॑मेति ॥ 107 ॥

यदे॑काद॒शेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 इन्द्रो॑ भू॒त्वा त्रि॒ष्टुभ॑मेति ।
 यद्द्वा॑द॒शेऽहं॑न्प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 सोमो॑ भू॒त्वा सु॒त्यामे॑ति ।
 यत्पु॑रस्ता॒दुप॒सदा॑ प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 तस्मा॑दि॒तः परा॑ङ्मू॒न्लो॒काग्स्तप॑न्नेति ।
 यदु॑परि॒ष्टादुप॒सदा॑ प्रवृ॒ज्यते॑ ।
 तस्मा॑द॒मुतो॑ऽर्वाङ्मू॒न्लो॒काग्स्तप॑न्नेति ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 ऐव॑ त॒पति ॥ 108 ॥

नक्षत्राण्येति विराजमेति तपति ॥ 12 ॥

दे॒वा वै स॒त्रग्ं सा॒वि॒त्रं परि॑श्रिते॒ ब्रह्म॑न्प्रचरिष्यामोऽग्नि॒ष्ट्वा शिरो॑ ग्री॒वा
दे॒वस्य॑ र॒श॒नां विश्वा॒ आशा॒ घर्म॑ या ते॑ प्र॒जाप॑तिग्ं शु॒क्रं
प्र॒जाप॑तिस्संभ्रियमाणस्सवि॒ता भू॒त्वा द्वा॑दश ॥ 12 ॥

दे॒वा वै स॒त्रग्ं स ख॑दि॒रः परि॑श्रितेऽभिपूर्वमथो॒ रक्ष॑सां॒ ग्रेष्मा॑वे॒वास्मै
ब्रह्म॑ वै दे॒वाना॑मश्वि॒ना घ॑र्म पा॒तं प्रा॒णो वै वृषा॑
हरि॒र्यो वै व॑सीयाग्ंसं यथाना॒मम॑ष्टोत्तरश॒तम् ॥ 108 ॥

शं न॒स्तन्नो॒ मा हा॑सीत्।

ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥

॥ हरिः ओ(३)म् ॥

॥ इति पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥